

***Навчально-методичні
матеріали***

Зінич Любомир Васильович

МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО

***методичні вказівки для самостійної роботи
студентів денної форми навчання***

Івано-Франківськ, 2020

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Навчально-науковий Юридичний інститут

Кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного права

Зінич Л.В.

МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО

методичні вказівки для самостійної роботи

(студентів денної форми навчання)

Івано-Франківськ, 2020

УДК340.12
ББК 67.9 (4УКР)307я73
З 39

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 5 від 20 лютого 2020 р.).

Рецензенти:

- доктор юридичних наук, професор, Голова Тисменицької міської ради
Сворак Степан Дмитрович
- доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Книш Віталій Васильович

З39 Зінич Л.В. Міжнародне гуманітарне право: методичні вказівки для самостійної роботи (студентів денної форми навчання). Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2020. 20с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника» і призначені для підготовки до самостійної роботи студентів денної форми навчання напряму підготовки «Право»

Методична розробка включає загальні вказівки та рекомендації для підготовки по кожній темі навчальної дисципліни, літературу та нормативно-правові акти, контрольні питання, що забезпечують поглиблений аналіз та вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право»

Посібник призначений для студентів, аспірантів, викладачів

ББК 67.9 (4УКР)307я73

©Зінич Л.В, 2020

© Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, 2020

Вступ	6
Тема 1: Основи права збройних конфліктів. Історія становлення міжнародного гуманітарного права. Види збройних конфліктів. Принципи міжнародного гуманітарного права.	8
Тема 2: Учасники збройних конфліктів. Захист жертв збройних конфліктів.	10
Тема 3: Правовий статус «дітей солдат». Правовий статус військових журналістів.	11
Тема 4: Діяльність Міжнародного Комітету Червоного Хреста. Рух Червоного Хреста і міжнародне гуманітарне право	13
Тема 5: Міжнародне гуманітарне право і ООН. Миротворчі місії. Відповідальність миротворців за міжнародним правом.	15
Тема 6: «Боснійська війна» та збройні конфлікти на території колишньої Югославії. Правові наслідки.	17
Тема 7: Правова характеристика збройних конфліктів на території Середнього та Близького Сходу.	20
Тема 8: Аналіз неміжнародних збройних конфліктів та порушення норм міжнародного права.	22

Вступ

Сучасний розвиток міжнародних відносин характеризується новими підходами до вирішення глобальних проблем у світі, а міжнародне співтовариство стає більш консолідованим у розв'язанні проблем і визначенні співпраці держав. Вивчення міжнародного гуманітарного права як особливої правової системи для юристів має важливе значення, оскільки закладає підвалини розуміння історії та передумов виникнення збройних конфліктів як міжнародного, так і не міжнародного значення, правового статусу учасників бойових дій (комбатантів, не комбатантів, цивільного населення, найманців, шпигунів, військовополонених), їх захисту та притягнення до відповідальності.

Також вивчення права збройних конфліктів дозволяє проаналізувати через вивчення найбільш вагомих для міжнародного правопорядку збройних конфліктів, які своїм наслідком мали територіальні зміни в світі, потягнули за собою створення нових підгалузей міжнародного права, використовувати мирні засоби розв'язання спорів, різноманітні форми співробітництва держав у притягненні винних осіб до відповідальності за участь у збройних конфліктах тощо.

Метою дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» є надання студентам комплексне уявлення про становлення, розвиток і функціонування міжнародного гуманітарного права, ознайомлення з основними положеннями міжнародно-правових договорів, звичаїв та рішень міжнародних судових установ у цій сфері регулювання, засадами міжнародної кримінальної відповідальності, основами імплементації норм міжнародного гуманітарного права.

Завдання навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» полягає в системному і комплексному підході до вивчення суті і змісту міжнародно-правових явищ що стосуються дотримання норм. Які регулюють правила ведення воєнних дій.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародне гуманітарне право» є:

- опанування студентами теоретичною і нормативною базою міжнародного гуманітарного права;
- вміння застосовувати на практиці теоретичні знання з міжнародно-правових питань, що постають у сфері захисту жертв війни;

- засвоєння студентами концептуальних основ походження та сутності міжнародного гуманітарного права;
- вивчення системи джерел права збройних конфліктів;
- дослідження особливостей та специфіки сучасних міжнародних та не міжнародних збройних конфліктів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- особливості предмета сучасного права збройних конфліктів;
- місце міжнародно-правових норм у системі нормативного регулювання;
- особливості системи та джерела сучасного міжнародного гуманітарного права;
- положення найважливіших правових документів у сфері правового регулювання збройних конфліктів («Право Женеви» та «Право Гааги»);
- положення норм міжнародного кримінального права, що стосуються відповідальності за вчинення воєнних злочинів;
- передісторію, причини та наслідки най глобальніших міжнародних та не міжнародних збройних конфліктів.
- рішення міжнародних трибуналів про притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні норм міжнародного, міжнародного гуманітарного та кримінального права.

вміти:

- користуватися міжнародно-правовими актами, спрямованими, зокрема на боротьбу зі злочинністю у міжнародному праві, на захист прав людини під час збройних конфліктів тощо;
- грамотно висловлювати і обґрунтовувати свою точку зору із проблематики міжнародного гуманітарного права, надавати правову кваліфікацію збройним конфліктам;
- визначати порушення норм міжнародного гуманітарного права в тій чи іншій конкретній практичній ситуації;
- вільно оперувати юридичними поняттями і категоріями;
- бути здатним для самостійного опанування проблематики дисципліни

Тема №1

Основи права збройних конфліктів. Історія становлення міжнародного гуманітарного права. Види збройних конфліктів. Принципи міжнародного гуманітарного права

Перед студентом стоїть завдання детально опрацювати положення чотирьох Женевських конвенцій та двох Додаткових протоколів до них щодо регулювання ознак та особливостей міжнародного та не міжнародного збройних конфліктів.

Незважаючи на те, що нормативно немає закріплення поняття та ознак «інтернаціоналізованого» збройного конфлікту, студенти повинні розуміти його відмежування від існуючих інших двох. Окрім того, готуючись до даної теми, студенти повинні володіти інформацією про збройні конфлікти, які мали місце після II Світової війни та вміти їх класифікувати.

Ключові терміни та поняття: *міжнародне право, міжнародне гуманітарне право, предмет міжнародного гуманітарного права, право війни, Женевські конвенції, Гаазькі конвенції, міжнародний збройний конфлікт, не міжнародний збройний конфлікт, принцип пропорційності, принцип гуманності, принцип відмінності, принцип заборони за подіяння зайвих страждань, Гаазькі конференції миру.*

Питання для самопідготовки

1. Еволюція нормативно-правового регулювання правил та методів ведення воєнних дій.
2. Міжнародне гуманітарне право і споріднені галузі: право прав людини і міжнародне кримінальне право.
3. Види збройних конфліктів не міжнародного характеру, проблеми кваліфікації.
4. Особливості принципу розмежування під час міжнародного та не міжнародного збройних конфліктів.
5. Період реформування: кардинальні зміни на сучасному етапі.

Контрольні питання:

1. Чим регулюються особливості не міжнародних збройних конфліктів?
2. Чи можна масові заворушення вважати не міжнародним збройним конфліктом?
3. В чому полягає особливість принципу заборони заподіяння зайвих страждань?
4. Які нормативні акти формують джерела міжнародного

гуманітарного права?

5. Хто підлягає особливому захисту відповідно до принципу гуманності?
6. Чи можна здійснювати напад на військовополонених?
7. Що таке інтернаціоналізований збройний конфлікт?
8. Назвіть приклади міжнародних збройних конфліктів.

Завдання:

1. Складіть схематично історію становлення міжнародного гуманітарного права.
2. Порівняйте схематично особливості міжнародного, не міжнародного та інтернаціоналізованого збройного конфлікту.

Рекомендована література:

1. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатовський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., до- повн. – Одеса: Фенікс, 2015. – 92 с.
2. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. Київ-Одеса: Фенікс, 2018. – 762 с.
3. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войтенко, М.М. Гнатовський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.
4. Мороз І.А. Міжнародно-правові аспекти доступу цивільного населення до життєво необхідних послуг в умовах збройного конфлікту. Університетські наукові записки. 2018. №6. С.180-189.
5. Лясковський В.І. Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридична наука №5.2013. С.111-124.

Нормативно – правові документи, необхідні для опрацювання теми:

- Женевські Конвенції 1949 року, Перший Додатковий Протокол та Другий Додатковий Протокол до Женевських Конвенцій,
- Правила Звичасового міжнародного гуманітарного права
- Гаазькі конвенції 1899 та 1907 рр.

Тема №2

Учасники збройних конфліктів. Захист жертв збройних конфліктів

Дана тема присвячена аналізу правового статусу ключових учасників збройних конфліктів (в першу чергу тих, які беруть безпосередню участь в ньому), а також сторін, які можуть потерпіти від наслідків конфлікту.

Студенти повинні вміти оперувати рішеннями міжнародних організацій щодо захисту жертв війни, аналізувати положення міжнародної правової бази в даній сфері, і також розуміти відмінності в правових статусах як законних, так і незаконних учасників збройного конфлікту.

***Ключові терміни та поняття:** міжнародне гуманітарне право, право війни, учасники бойових дій, комбатанти, некомбатанти, шпигуни, війські розвідники, цивільне населення, найманці, добровольці, парламентарі, іноземні військові радники, спеціалісти, жертви в ійни, військовополонені, поранені.*

Питання для самопідготовки

1. Нормативно-правове регулювання правового статусу незаконних учасників збройних дій.
2. Система захисту жертв війни у міжнародному гуманітарному праві
3. Захист поранених, хворих та осіб, що зазнали аварії на морі.
4. Захист медичного і духовного персоналу, медичних формувань і санітарно-транспортних засобів.

Контрольні питання:

1. Яку категорію учасників збройного конфлікту захищає третя Женевська конвенція?
2. Хто такі некомбатанти?
3. Які обов'язки має комбатант при потрапленні в полон?
4. Хто такі шпигуни?
5. Яка відмінність шпигунів від військових розвідників?
6. Яким чином здійснюється захист поранених та осіб, які зазнали аварії на морі?
7. Які складові системи захисту жертв війни в міжнародному гуманітарному праві?

Рекомендована література:

1. Збройні конфлікти сучасності. Проектне дослідження. За аг. Ред.. Пташник І.Р. – Івано-Франківськ: Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Сефаника, 2014. 158 с.
2. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М. М.

Гнатовський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., до- повн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 92 с.

3. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. Київ-Одеса: Фенікс, 2018. – 762 с.

4. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войтенко, М.М. Гнатовський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.

5. Грушко Мальвіна Джерела міжнародного гуманітарного права та внутрішньодержавного права. Підприємництво, господарство і право №12/2018. С.351-354.

6. Лясковський В.І. Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридична наука №5.2013. С.111-124.

Нормативно – правові документи, необхідні для опрацювання теми:

- Женевські Конвенції 1949 року, Перший Додатковий Протокол та Другий Додатковий Протокол до Женевських Конвенцій,

Тема №3

Правовий статус «дітей-солдат». Правовий статус військових журналістів

Право збройних конфліктів на сьогодні чітко передбачає коло осіб, які мають право брати участь у військових діях. Проте спостерігається негативна тенденція залучення до ведення бойових дій такої категорії як «діти-солдати». Особливо гостро це питання постає в країнах Африки, які потерпають від громадянських воєн, а також в країнах арабського світу.

В рамках даної теми студенти повинні промоніторити та проаналізувати міжнародну правову базу, яка регулює правовий статус журналістів в цілому, та військових кореспондентів зокрема, а також

***Ключові слова та поняття:** міжнародне гуманітарне право, право збройних конфліктів, право війни, учасники бойових дій, правовий статус, Женевські конвенції, діти-солдати, військові журналісти.*

Питання для самопідготовки

1. Аналіз Конвенції з прав дитини в розрізі захисту від втягнення в збройний конфлікт.

2. Аналіз міжнародних збройних конфліктів, в яких використовуються діти-солдати.
3. Законодавство України з питань захисту військових журналістів.

Контрольні питання

1. Які міжнародні правові акти закріплюють права військових журналістів?
2. Яка процедура акредитації військового журналіста?
3. Яким нормативно-правовим актом врегульовано питання акредитації журналіста?
4. З якого віку діти мають право брати участь у війні?
5. Назвіть збройні конфлікти, в яких використовувались діти-солдати.

Рекомендована література:

1. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатівський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., доповн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 92 с.
2. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. Київ-Одеса: Фенікс, 2018. – 762 с.
3. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войтенко, М.М. Гнатівський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.
4. Грушко Мальвіна Джерела міжнародного гуманітарного права та внутрішньодержавного права. Підприємництво, господарство і право №12/2018. С.351-354.
5. Ляковський В.І. Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридична наука №5.2013. С.111-124.

Нормативно – правові документи, необхідні для опрацювання теми:

- Женевські Конвенції 1949 року, Перший Додатковий Протокол та Другий Додатковий Протокол до Женевських Конвенцій,

Тема № 4

Діяльність Міжнародного Комітету Червоного Хреста. Рух Червоного Хреста і міжнародне гуманітарне право

На відміну від інших міжнародних неурядових організацій Міжнародний комітет Червоного Хреста має право здійснювати кодифікацію норм та звичаїв

ведення воєнних дій. В ході підготовки до даної теми студенти повинні ознайомитись з передумовами створення організації, розуміти структуру її органів.

Окремим аспектом підготовки до даної теми є ознайомлення з позицією МКЧХ стосовно правил ведення війни, заборонених видів зброї та заборонених методів війни.

Ключові поняття та терміни: міжнародне гуманітарне право, право збройних конфліктів, гуманітарна допомога, емблема, Національні товариства, кіберзброя, звичаєве гуманітарне право, правила ведення воєнних дій, звичай.

Питання для самопідготовки

1. Органи управління Міжнародного Комітету Червоного Хреста.
2. Правова основа використання емблем червоного хреста, червоного півмісяця та червоного кристалу.
3. Діяльність МКЧХ в мирний час.
4. Складові Міжнародного Руху Червоного Хреста.

Контрольні питання

1. Які історичні події передували створенню Міжнародного комітету Червоного Хреста?
2. Які елементи емблеми МКЧХ?
3. Які напрями діяльності Організації в мирний час?
4. Які права має МКЧХ під час збройного конфлікту?
5. Що таке гуманітарна допомога?
6. Чи мають право представники МКЧХ носити зброю?

Рекомендована література:

1. Збройні конфлікти сучасності. Проектне дослідження. За аг. Ред. Пташник І.Р. – Івано-Франківськ: Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Сефаника, 2014. 158 с.
2. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатовський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., доповн. – Одеса: Фенікс, 2015. – 92 с.
3. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. Київ-Одеса: Фенікс, 2018. – 762 с.
4. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войченко, М.М. Гнатовський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.
5. Грушко Мальвіна Джерела міжнародного гуманітарного права та внутрішньодержавного права. Підприємництво, господарство і право

6. Лясковський В.І. Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридична наука №5.2013. С.111-124.

Тема №5

Міжнародне гуманітарне право і ООН. Миротворчі місії. Відповідальність миротворців за міжнародним правом

Організація Об'єднаних Націй в своєму Статуті передбачила основну ціль свого існування – забезпечення та підтримка миру та безпеки в світі, поклавши даний обов'язок на Раду Безпеки ООН. Тим не менше, близько 4 років після створення організації виникла перша необхідність проведення першої миротворчої операції, що поклало початок проведенню миротворчих операцій під егідою ООН.

При підготовці до даної теми студенти повинні опрацювати «карту» миротворчих операцій ООН, які мали місце за час існування організації. Студенти повинні вміти розмежовувати миротворчу та військові операції, знати складові елементи «мандату операції».

***Ключові слова:** міжнародне гуманітарне право, право збройних конфліктів, право війни, миротворча місія, місія з підтримки миру, місія з примушування до миру, гуманітарна місія, ООН, миротворчий контингент, миротворці, Рада Безпеки ООН, мандат операції.*

Питання для самопідготовки

1. Статут ООН про право застосування сили.
2. Роль ООН у імплементації норм міжнародного гуманітарного права.
3. Відмінність миротворчих операцій від військових операцій.
4. Види операцій під егідою ООН.
5. Особливості формування миротворчого контингенту ООН

Контрольні питання

1. Яка інституційна структура ООН?
2. Які положення закріплено в ст. 51 Статуту ООН?
3. Що передбачає право на самооборону?
4. Чи має право РБ ООН втручатись у внутрішні справи держави?
5. Які документи регулюють питання відповідальності військовослужбовців в міжнародному праві?
6. Що таке військова операція?

7. Яка мета миротворчої операції?

Рекомендована література:

1. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатовський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., до- повн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 92 с.
2. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. Київ-Одеса: Фенікс, 2018. – 762 с.
3. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войтенко, М.М. Гнатовський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. – 145с.
4. Грушко Мальвіна Джерела міжнародного гуманітарного права та внутрішньодержавного права. Підприємництво, господарство і право №12/2018. С.351-354.
5. Лясковський В.І. Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридична наука №5.2013. С.111-124.
6. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй. – Електронний ресурс. – [Режим доступу]: <http://www.un.org>

Тема №6

«Боснійська війна» та збройні конфлікти на території колишньої Югославії. Правові наслідки

При підготовці до даної теми перед студентами поставлено завдання опрацювання причин виникнення збройних конфліктів на території колишньої Югославської республіки. Готуючись до даної теми, студенти в першу чергу повинні аналізувати збройні конфлікти в даному регіоні через розріз норм міжнародного права.

На студентів покладається завдання проаналізувати найбільш вагомі рішення Міжнародного трибуналу для колишньої Югославії, які стосуються визначення ознак збройних конфліктів та військових злочинів.

Ключові терміни та поняття: міжнародне гуманітарне право, право збройних конфліктів, право війни, «Боснійська війна», колишня Югославія, Косово, міжетнічні конфлікти, релігійні конфлікти, збройний конфлікт, війна.

Питання для самопідготовки

1. Конфлікти в регіонах населених албанцями
2. Операція НАТО в Югославії.
3. Порухення принципів міжнародного гуманітарного права під час Югославських воєн.
4. Правові наслідки для регіону після завершення збройних конфліктів.

Контрольні питання:

1. В якому році проведено першу миротворчу операцію під егідою НАТО?
2. Які порушення міжнародного права відбулись під час «Боснійської війни»?
3. Які ознаки закріплено в статуті МКТЮ для військових злочинів?
4. В чому полягало порушення принципу військової необхідності під час Югославських воєн?
5. Коли розпочалась війна в Словенії?
6. Назвіть рік початку війни в Хорватії за незалежність.
7. Назвіть рік проголошення незалежності Косово.

Рекомендована література:

1. Збройні конфлікти сучасності. Проектне дослідження. За аг. Ред. Пташник І.Р. – Івано-Франківськ: Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Сефаника, 2014. 158 с.
2. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатовський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., доповн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 92 с.
3. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. Київ-Одеса: Фенікс, 2018. – 762 с.
4. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войтенко, М.М. Гнатовський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.
5. Грушко Мальвіна Джерела міжнародного гуманітарного права та внутрішньодержавного права. Підприємництво, господарство і право №12/2018. С.351-354.
6. Ляковський В.І. Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридична наука №5.2013. С.111-124.

Тема №7

Правова характеристика збройних конфліктів на території Середнього та Близького Сходу

Події на Близькому Сході створюють найсерйозніші безпекові виклики як на глобальному, так і на регіональному рівнях. Протягом останніх двох років, починаючи від подій «арабської весни», Близький Схід концентрує в собі майже всі актуальні загрози міжнародній безпеці.

При підготовці до даної теми та при оцінці ситуації на Близькому Сході студенти повинні враховувати дію релігійного чинника, а саме суперечності між прихильниками окремих напрямів всередині ісламу. На сьогодні на Близькому Сході склався своєрідний трикутник. Це – режими, що виникли внаслідок «арабської весни», салафітський рух (ісламські течії, що виступають за збройний джихад) і про-іранська коаліція (до неї нині входять Іран і Сирія під керівництвом Б. Асада).

***Ключові терміни та поняття:** міжнародне кримінальне право, форми відповідальності та злочини, геноцид, екстрадиція, тероризм, агресія як міжнародний злочин, злочини проти людства, військові злочини, міжнародні трибунали.*

Питання для самопідготовки

1. Підстави та передумови початку війни в Перській затоці. Учасники конфлікту.
2. Правові наслідки другої афганської війни. Операція НАТО в Афганістані.
3. Тренувальна місія НАТО в Іраку.
4. Підстави та передумови початку збройного конфлікту в Секторі Газа.

Контрольні питання

1. В чом причина виникнення збройних конфліктів на території Близького Сходу?
2. Які передумови виникнення конфлікту між Ізраїлем та Палестиною?
3. Які правові наслідки мала війна в Перській Затоці?
4. Хто брав участь в війні в Перській затоці?
5. Які наслідки для розвитку міжнародних відносин мали арабо-ізраїльські війни?
6. В чому помагає роль НАТО під час війни в Афганістані починаючи з 2001 р.?
7. Які функції здійснює НАТО в Іраку починаючи 2003 року?

Рекомендована література:

1. Збройні конфлікти сучасності. Проектне дослідження. За аг. Ред. Пташник І.Р. – Івано-Франківськ: Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Сефаника, 2014. 158 с.
2. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатівський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., до- повн. – Одеса: Фенікс, 2015. – 92 с.
3. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. Київ-Одеса: Фенікс, 2018. – 762 с.
4. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войтенко, М.М. Гнатівський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.
5. Грушко Мальвіна Джерела міжнародного гуманітарного права та внутрішньодержавного права. Підприємництво, господарство і право №12/2018. С.351-354.
6. Лясковський В.І. Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридична наука №5.2013. С.111-124.

Тема №8

Аналіз неміжнародних збройних конфліктів та порушення норм міжнародного права

Збройним конфліктом неміжнародного характеру називається збройне протистояння, що має місце в межах території держави, між урядом, з одного боку, і збройними повстанськими групами – з іншого. У протистоянні проти- борчих сторін беруть участь урядові війська, з одного боку, а з іншого – суб'єктами, що входять до складу збройних загонів, можуть бути повстанці, заколотники, революціонери, сепаратисти, борці за волю. Метою їх боротьби є прагнення захопити владу, домогтися більшої автономії в межах держави, або що борються за відокремлення й створення власної, незалежної держави.

При підготовці до даної теми перед студентом поставлено завдання ознайомитись з найбільш відомими збройними конфліктами не міжнародного характеру, вміти проводити їх кваліфікацію, визначати учасників.

Ключові терміни та поняття: *право збройних конфліктів, не міжнародний збройний конфлікт, міжнародне гуманітарне право, принципи права збройних конфліктів, повтала сторона, сторони не міжнародного збройного конфлікту, геноцид, військові злочини, права*

Питання для самоконтролю

1. Кваліфікація не міжнародних збройних конфліктів. Міжнародно-правове регулювання.
2. I та II Чеченські війни: порушення прав людини, міжнародне гуманітарне та кримінальне право
3. Міжнародний трибунал для Руанди та його діяльність, як наслідок збройного конфлікту на території Руанди.

Контрольні питання

1. Я кому році відбувся не міжнародний збройний конфлікт в Руанді?
2. Назвіть рік початку I Чеченської війни.
3. Коли розпочалась II Чеченська війна? Які вона має правові наслідки?
4. Назвіть рік початку збройного конфлікту в Сирії.
5. Назвіть рік початку збройного протистояння в Лівії.
6. Чим відрізняється не міжнародний збройний конфлікт від міжнародного?
7. Які особливості миротворчої місії ООН в Сьєра-Леоне?

Рекомендована література:

1. Збройні конфлікти сучасності. Проектне дослідження. За аг. Ред., Пташник І.Р. – Івано-Франківськ: Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Сефаника, 2014. 158 с.
2. Liberia ex-leader Charles Taylor get 50 years in jail, BBC, 2012.
URL: <http://www.bbc.com/news/world-africa-18259596>
3. Rwanda – The preventable genocide. The Report of International Panel of Eminent Personalities to Investigate the 1994 Genocide in Rwanda and Surrounding Events (IPEP)/ Addis Ababa: Organization of African Unity, 2000. -
URL: <http://www.aegistrust.org/images/stories/oaureport.pdf>
4. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатівський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., до- повн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 92 с.
5. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право. Підручник. Київ-Одеса: Фенікс, 2018. – 762 с.
6. Міжнародне гуманітарне право. Посібник / [О.О. Войтенко, М.М. Гнатівський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. - 145с.
7. Грушко Мальвіна Джерела міжнародного гуманітарного

права та внутрішньодержавного права. Підприємництво, господарство і право №12/2018. С.351-354.

8. Лясковський В.І. Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридична наука №5.2013. С.111-124.

Офіційні веб-сайти міжнародних установ та організацій

1. **United Nations official homepage** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.un.org/>
2. **Міжнародний суд** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.icj-cij.org>
3. **Міжнародний кримінальний суд** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: http://www.icc-cpi.int/en_menus/icc/Pages/default.aspx
4. **Міжнародний кримінальний трибунал для колишньої Югославії** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.icty.org/>
5. **Міжнародний кримінальний трибунал для Руанди** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.unictt.org/>
6. **Офіційний сайт Інтерполу** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.interpol.int/>
7. **Міжнародний Комітет Червоного Хреста** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.icrc.org/eng/>
8. **Amnesty International** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.amnesty.org/>
9. **Human Rights Watch** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.hrw.org/>